

на вихід на IPO головним чином повинні бути змінені виробничі та управлінські процеси на аграрному підприємстві, створені заходи для майбутнього стрімкого та якісного зростання виробництва та підготовлені зміни статусу підприємства на публічний.

Література

1. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок».
2. *Лукашов А., Могин А.* IPO от I до O: Пособие для финансовых директоров инвестиционных аналитиков. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2007. — 257 с.
3. *Гвардин С. В.* IPO: Стратегия, перспективы и опыт российских компаний. — М.: Вершина, 2007 — 264 с.
4. *Гривківська О. В.* Джерела фінансування підприємств аграрного сектора економіки // Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. — 2004. — Вип. 4(35). — С. 89—92.
5. *Єранкін О. О.* Маркетинг в АПК України в умовах глобалізації: монографія. — К.: КНЕУ, 2009. — С. 419.
6. *Каламан О. Б.* нетрадиційні джерела фінансування підприємств сільського господарства. — С. 25—29.

Стаття надійшла до редакції 1.04.2011

УДК 339.97

К. Д. Савчук,

аспірант кафедри міжнародного менеджменту

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА

АНОТАЦІЯ. У статті розглядаються питання впливу глобалізації на економічний розвиток суспільства. Глобалізація як похідна від інтернаціоналізації разом із трансформацією останньої набуває сьогодні потужних обертів.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: інтернаціоналізація; глобалізація; міжнародна валютна система; світова фінансово-економічна криза; міжнародні монополії; ТНК; ТНБ; міжнародні валютно-фінансові інститути; іпотечні ринки; конкуренція; міжнародна фінансова система.

ANNOTATION. The article is devoted to the problems of globalization and its global impact on developing economic society. Globalization was derived from the processes of internationalization and its transformation; these days it gains strong global influence on various aspects in the world.

KEY WORDS: internationalization; globalization; international monetary system; global financial and economic crisis; international monopolies; TNCs; TNBs; international monetary and financial institutions; mortgage markets; competition; international financial system.

АННОТАЦИЯ. В статье рассматриваются вопросы, связанные с влиянием глобализации на экономическое развитие общества. Глобализация как производная от интернационализации вместе с трансформацией последней сегодня набирает обороты.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: интернационализация; глобализация; международная валютная система; мировой финансово-экономический кризис; международные монополии; ТНК; ТНБ; международные валютно-финансовые институты; ипотечные рынки; конкуренция; международная финансовая система.

Інтернаціоналізація вважається однією з найважливіших рис сучасного економічного розвитку і господарського життя. Вона сприяє розвитку та формуванню всебічних та стійких взаємовідносин у міжнародній сфері, побудованих на ґрунті міжнародного поділу праці, що являє собою продовження поділу праці всередині країни. Іншими словами це своєрідний процес об'єднання країн з метою кооперування виробників для спільного випуску кінцевої продукції та її майбутньої реалізації.

Загально відомим є факт, що інтернаціоналізація виступає як попередник глобалізації, яка в свою чергу є похідною від інтернаціоналізації, але вже на більш масштабному рівні. Глобалізація має набагато серйозніші передбачення, масштаби, «багатоаспектний характер» та значно глибші інтеграційні перетворення на глобальному рівні, що з проявом часу дали глобалізації «могутній вплив на економіку всіх країн» [5]. Цей унікальний процес являє собою невід'ємну частину сучасної світової системи, в умовах якої економічний розвиток у національному масштабі та зовнішньо економічні зв'язки нерозривно пов'язані одне з одним. Можна з впевненістю сказати, що «найвищою стадією розвитку інтернаціоналізації є глобалізація — глобальне виробництво, обмін і споживання, що здійснюються підприємствами в національних економіках і на всесвітньому ринку» [5].

Виникнення інтернаціоналізації та її трансформація в такий потужний процес як глобалізація пов'язано з розвитком людства, науково-технічною революцією та технічним прогресом. Заслу-

говує на увагу розвиток крупного бізнесу — поява монополій, які почали свою міжнародну експансію, зіткнувшись з проблемою обмеження діяльності на «вузьких» національних ринках, початок розвитку транснаціонального бізнесу. З кінця 60-х, на початку 70-х років минулого століття, основними стимулами зовнішньої експансії ТНК та ТНБ завжди були і лишаються на сьогоднішній день — максимізація прибутків, конкуренція та завоювання нових джерел грошових надходжень. Єдине, що могло заважати експансії ТНК та ТНБ, це бар'єри, пов'язані з законодавчою заборонаю вторгнення і ведення діяльності міжнародних гігантів на території окремої країни. Але з часом відношення до ТНК стало більш ліберальним, наприклад іще в далекому 1973 році ООН, постановило, що «багатонаціональні корпорації через різні можливості, доступні для них, час від часу можуть порушувати національний суверенітет, підриваючи спроможність національних держав переслідувати їх вітчизняним або міжнародним цілям».

Проникнення на іноземні ринки відбувалось шляхом відкриття представництв, відділень, установи дочірніх підприємств, участі в капіталі місцевих компаній або банків, міжнародних об'єднань, проведення злиття та поглинання з компаніями, які вже діють на конкретному ринку. Вважається, що глобалізація світового ринку — це фактично процес реструктуризації ТНК, компаній і корпорацій, які мають єдиний центр керівництва та функціонують у багатьох країнах світу. Для кожного господарчого утворення, фірми компанії, корпорації тощо, яка прагне отримати статус ТНК, настає процес реструктуризації, перебудови та адаптації виходу на світові ринки.

Так, серед усіх вищезгаданих тенденцій, які частково мали місце і за часи зародження інтернаціоналізації, важливу роль у глобалізації світу відіграло загострення питання щодо необхідності вирішення глобальних проблем (більшість з яких є наслідком від діяльності людини) та водночас проблема неспроможності країн до узгодження ключових питань поодиночі. Наприклад, були випадки, коли незлагодженість дій і неспроможність проведення самостійної та гнучкої політики щодо регулювання економіки призводили до тяжких наслідків. Мається на увазі 1974—1975 роки, коли світ охопила глибока економічна криза, в якій переплелись циклічна криза виробництва зі структурними кризами, енергетичною, екологічною та валютною кризами.

Багато науковців та носіїв економічної думки визначають саме подолання світової фінансово-економічної та енергетичної кризи

першої половини 70-х років ХХ століття, як один із найважливіших моментів для виникнення та стрімкого розвитку процесів, пов'язаних з глобалізацією в економіці багатьох розвинутих країн світу. Вагома перевага глобалізації на той час виявилась у подоланні причин багатьох конфліктів, особливо тих, які створювались через розрізненість соціально-культурної сфери на рівні соціуму та інформаційно-психологічних факторів. Глобалізація неначе штовхала до подолання проблем загальними зусиллями багатьох країн, що зробило кожного учасника частиною одного потужного механізму. Тобто, починаючи з 70-х років, глобалізація стала двигуном подолання багатьох економічних та фінансових негараздів того часу через оперативність, узгодженість та злагодженість дій багатьох країн з метою подолання кризи.

Результатом вище зазначеного було створення більш гнучкої та значно стабільнішої міжнародної валютної системи, яка більше не була пов'язана із золотом грошовою масою, що технологічно сприяло забезпеченню швидкої фінансової глобалізації на тлі постійного зростання потреб у фінансових ресурсах, як з боку розвинених країн, так і з боку великої кількості нових незалежних країн, що утворювались в цей період.

У 80—90-х роках ХХ ст. практично в усіх країнах з ринковою економікою була створена необхідна для роботи з іноземними інвесторами інфраструктура, основою для якої стало узгодження та врегулювання питань з точки зору законодавства та усунення бар'єрів щодо розвитку глобального бізнесу. Справа уніфікації національного законодавства динамічно просувалася у сфері бізнесу та інвестицій. Саме в цей час відбувається остаточне становлення позицій транснаціональних компаній (ТНК) — основного джерела приватних інвестицій у світову економіку. Розвинені країни, спільно із міжнародними фінансово-кредитними організаціями, починаючи з 1995 року, наполегливо працюють над створенням правової бази міжнародного ринку капіталів — Багатосторонньої угоди про інвестиції. Основним елементом цієї угоди було визначено ідею переважання пріоритетів міжнародних операторів фінансового ринку над пріоритетами, які встановлюються національними ринками. Таким чином капітали можуть вільно рухатись, мають право «приходити» та «йти» з «національних економік», керуючись виключно власними корпоративними інтересами.

З часом роль фінансових інститутів значно підвищувалася, особливо після домінування концепції монетаризму у багатьох країнах світу при формуванні економічної політики. Пропорцій-

но їх розвитку, стало очевидно, що політика держави вже не є повністю самостійною, навіть на національному рівні. Оскільки вона знаходиться у системі зв'язків з фінансовими інститутами та багатьма їх інструментами, що обслуговують та забезпечують глобальний рух капіталів, фінансових засобів та різноманітних потоків. Загалом у русі капіталів глобального рівня чи не провідну роль відіграють міжнародні валютно-фінансові інститути, такі як Міжнародний валютний фонд (МВФ), функції якого значно трансформувалися у процесі становлення глобальної економіки, Міжнародний банк реконструкції та розвитку (Світовий банк) МБРР, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Європейський інвестиційний банк, Європейський фонд валютного співробітництва (ЄФВС), Банк міжнародних розрахунків (БМР), Паризький та Лондонський клуби тощо.

Підсумовуючи все вище зазначене, слід зауважити, що з проявом часу та тривалих перетворень, з'явилося досить обережне ставлення до розмаху процесів глобалізації та її значного впливу на формування світового середовища. Саме поступове захоплення світу глобалізацією показали інші аргументи, що ґрунтуються на дослідженні процесів економічної глобалізації. Певні причини та вагомі аргументи світових реалій, призвели до появи негативного ставлення до потужної дії процесів, пов'язаних з глобалізацією. Мається на увазі той факт, що з часом глобалізація вказала на «іншу сторону медалі». Тобто окрім безперечних переваг на стадіях динамічного розвитку процесів глобалізації, особливо під час економічних негараздів, коли формування глобальної світової економіки було вкрай необхідно для об'єднаного «лікування» кризових явищ — людство зітнулося з активним розвитком іншої низки не менш серйозних проблем. Які дуже тісно пов'язані з впливом від глобалізації, руйнівна сила яких може затягнути у «вирій» чималу кількість країн.

Для країн, що розвиваються важливою проблемою є питання щодо фінансово-інвестиційної «асиметрії» та нерівності світових фінансових ринків. Розвиток фінансової глобалізації стимулюється нерівномірністю економічного розвитку і розподіленням фінансових ресурсів. Основним виявом фінансово-інвестиційної «асиметрії» є випереджальний розвиток фінансових ринків і формування соціально-економічного розриву між невеликою групою країн-глобальних лідерів та іншими країнами світу. Але під час нестабільності глобального фінансового ринку існує пряма загроза для економік країн, що розвиваються та країн з перехідною економікою бути ураженими найсильніше. Оскільки, як пра-

вило «іммунітет» їх фінансових систем залежить від стану економіки багатьох країн, з якими існують економічні відносини, обмін та певна залежність, яка формується через оперування на глобальних фінансових ринках.

Одним з прикладів цього є останнє десятиріччя ХХ ст., яке було вкрай тяжким для світової економіки і фінансових ринків. Фінансово-економічна криза в середині 1997 року в країнах південної і східної Азії стала найсерйознішим потрясінням світової економіки в 1990-х роках і порівнюється за своїми наслідками з кризою 1929—1932 років в США [16]. Але ситуація 1997 року значно відрізнялась за своєю масштабністю, оскільки вражена була ціла низька країн. Криза почалась з окремих країн Азії (Таїланд, Індонезія, Малайзія та Південна Корея). Масова втеча капіталів із країн Південно-Східної Азії призвела до падіння котировань акцій на фондових ринках до 30—40 %. Кризові явища були спричинені різкою грошово-кредитною політикою, різними структурними перетвореннями в світовому господарстві та спекулятивними атаками короткострокового капіталу. Трохи менше постраждали, але теж таки були втягненими в кризу, економіки Японії, Гонконгу, Лаосу, Філіппін, Китаю, Індії і В'єтнаму, найменше кризою були вражені економіки Сінгапуру і Тайваню. В результаті глобалізації руху капіталів, криза в Азії отримала своє продовження в Росії, спричинивши дефолт 1998 року, але на цьому «інфекційний ефект» Азійської кризи не зупинився та розповсюдився в країни Латинської Америки.

Серед каталізаторів кризи 90-х років, фахівці виділяють такі, як «посилення конкуренції основних світових економічних центрів в зв'язку з підготовкою введення єдиної європейської валюти (євро) і ймовірним зменшенням ролі американського долара в світовій валютно-фінансовій системі». Наслідки кризи стали справді глобальними і не тільки для Азії, а і для багатьох країн, наприклад, знизився валютний курс німецької марки — на той час опорної валюти для євро кошику, похитнулась роль швейцарського франка як одної з ведучих резервних валют, а також японської єни та значно зріс тиск на китайський юань, загалом лібералізація світової торгівлі була значно уповільнена.

Фінансовий сектор багатьох країн, світовий бізнес, а загалом і економіки країн відреагували на ряд серйозних проблем та змін, спричинених глобалізацією. Світ занепокоївся під тиском кризових шоків, спостерігається розвиток антиглобалізаційних рухів і процесів щодо «гальмування» такого глобального і надпотужного механізму, як глобалізація. З головною метою не допустити її

трансформації в дещо більш потужне і неконтрольоване, особливо з точки зору появи кризових явищ глобального характеру, подібних до «вірусу», який отримує властивість максимального масштабу дії і одночасного ураження взаємозалежних економік країн.

Під глобальними змінами та перетвореннями розуміються ті, які привели до створення системи дещо схожої на «глобальне павутиння», — полягає в переплетінні економік, фінансових систем та взаємозв'язків в глобальному світі, яким притаманна взаємозалежність і складність в регулюванні. Це створює проблеми в налагоджені роботи глобального механізму, може сприяти появі кризових явищ та значно перешкоджає в їх подоланні. Ця складна система «життєзабезпечення» створювалось впродовж досить тривалого періоду розвитку глобальної світової економіки. Як відомо, глобальна економіка дає широкі можливості для переміщення капіталів, широкий спектр ведення інвестиційної діяльності, але не слід забувати і про високі ризики глобального ураження економіки країн, наслідки від яких ставлять під залежність всіх учасників глобального світу.

Яскравим доказом серйозності проблем, пов'язаних з глобалізацією є світова фінансова та економічна криза 2008—2009 років, «стійка фінансова криза країн, які входять в глобальну фінансову систему» [19], саме вона позначилась руйнуючими наслідками для національних економік, підприємств і людських ресурсів у розвинутих країнах та країнах, що розвиваються, — це перший випадок, коли криза досягла дійсно глобальних масштабів [18]. Вважається, що ця фінансова криза за глибиною уражень може трансформуватись в «найгіршу кризу з часів великої депресії», яка схожа на виверження вулкану і перебуває в активній фазі з 2008 року. Поштовхом для початку світової фінансової кризи стали негарязди на іпотечних ринках *subprime* в США — так званих субстандартних позик, які до початку кризових явищ 2006—2008 років користувались надзвичайним попитом та були невід'ємною частиною швидко зростаючих кредитних ринків у США. Під субстандартними маються на увазі іпотечні кредити для категорії людей, якій характерні малі чи не стабільні доходи або люди, яким було закрито доступ до послуг кредитного ринку через вже існуючу погану кредитну історію [9]. Тобто це категорія споживачів кредитів, яка за існуючими кредитними правилами та критеріями має над високу вірогідність невиплат по зобов'язанням, категорія, яка не має довіри з боку кредитних установ. Розвиток іпотечних ринків типу *subprime* — це вперш за

все спроба створення прибутків на вторинному ринку споживачів кредитів, яких було чимало. Це була змога не тільки піти на зустріч громадянам, які не мають можливості отримати кредит, які прагнуть «жити вже сьогодні» за рахунок позик, але і гарна нагода отримати надприбутки. Оскільки кредити категорії subprime характеризують не тільки наявністю підвищеного ризику, а й обумовленими значно вищими процентними ставками на обслуговування та покриття боргу.

Як відомо, політику щодо отримання надприбутків за рахунок активної кредитної діяльності вели не тільки фінансово-інвестиційні установи в США, але і далеко за їх межами. Якщо в 2006 році боргова криза повільно зароджувалась у США, то в 2008 році це вже було справжнє «цунамі», яке, досягнувши глобального розмаху негативно вплинуло на практично всі фінансові установи в світі, шокувало економіки багатьох країн. В різних країнах спільними виявились як причини, так і системність уражень. Першими постраждали ті фінансові установи, які проводили ризикове фінансування та мали значну перевагу кредитної діяльності над іншими видами ведення бізнесу. Ситуація 2008 року підтверджує небезпеку, пов'язану з глобальністю кризових явищ, їх значного впливу та масовістю уражень. Складність проблем сучасної кризи підтверджує той факт, що фінансові установи, які не були напряму пов'язані з американськими іпотечними ринками, виявились значно залежними від них, були зачеплені або навіть значно постраждали через ведення аналогічного виду діяльності.

Наприклад банк Northern Rock — цей банк став «однією з найбільших жертв проблем на кредитних ринках» в історії Великобританії [8]. Як стверджували експерти, зокрема наявності стандартних банківських сервісів і послуг, у більшості банк був спеціалізованим на кредитуванні. Діяльність Northern Rock дійсно фокусувалась на кредитуванні, зокрема на іпотечному, але виключно на території Великобританії. В період появи стресу 2007 р. у портфелі установи не було ризикованих типів фінансування та кредитів з низьким рейтингом типу subprime, тим більше установа не фінансувала в кредитні ринки США. Але не зважаючи на це, вважається, що саме проблеми, пов'язані з кризою іпотечних ринків в США, створили «смертельну небезпеку» в діяльності банку в Великобританії.

Пояснюється це тим, що основна діяльність Northern Rock, зокрема активного кредитування, включала в себе і діяльність на міжнародних грошових ринках, що давало змогу значно збільши-

ти діяльність банку в цьому сегменті ринку. Наприклад іпотечне кредитування, яке, як правило, відбувається за рахунок фінансування від звичайних вкладів можливо значно збільшити в масштабах без залучення нових вкладів. Це процес сек'юритизації активів, який давав змогу продати наявний пакет загального залученого боргу і повторно реінвестувати кошти (виручені від продажу старого боргу). Наприклад, направити на залучення нового пакету боргових зобов'язань. Тобто, приваблення нових споживачів кредитів на більш вигідних умовах, особливо коли такі фінансові послуги мають надвисокий попит на ринку. Що могло сприяти збільшенню ціни на послугу та майже гарантувало успішність її реалізації в майбутньому, «акумуляції» і значного нарощування прибутків за рахунок спекулятивної діяльності на ринку.

Але через проблеми на іпотечних ринках у США, в 2007 році глобальний попит інвесторів на сек'юритизовані боргові зобов'язання в світі різко впав. Ситуація на ринку не дозволила перепродати боргові зобов'язання, повернути вкладені кошти, зробити спробу реінвестування їх в іншу галузь. Можливість розрахуватись по зобов'язаннями перед вкладниками було втрачено, що призвело до кризи ліквідності та фінансового колапсу [8].

Як результат глобального загострення іпотечної кризи, була спровокована криза ліквідності та неплатоспроможності світових банків, який досяг свого піку восени 2008 року [18]. В США стався крах одразу п'яти потужних інвестиційних банків-гігантів (Lehman Brothers, Merrill Lynch, Bear Stearns, Morgan Stanley і Goldman Sachs). Серйозні проблеми трапились і на світових фондових майданчиках [17]. У США обвал фондових ринків взагалі запам'ятався як рекордний за останні двадцять років.

В розрізі глобальних проблем важливо зробити деякі порівняння і з ситуацією в Україні. Зокрема деяких передбачень, що Україна була не настільки інтегрованою в світову економіку, щоб бути ураженою кризою, в 2008 році ми всі впевнились у протилежному. Виявилось, що у більшій мірі Україна є дуже залежною від стану справ на зовнішніх світових ринках. Перш за все це стосується поведінки ринків, пов'язаних зі збутом металургійної та хімічної продукції, через експорто орієнтовані галузі економіки України. Це питання лишається дуже гострим, бо в країні відношення експорту до ВВП складає більше 50 %. Проблемами України в 2008 році були негативне сальдо торговельного балансу біля 14-ті млрд доларів США у 2008 році (3,3 досі у 2011), та різкий відтік валютних коштів, що спричинило дуже сильний

удар як по економіці країни, так і по банківській системі [6]. Експерти стверджують, що український банківський сектор у 2008 році витримав чи не «найбільший у світі» 25 % відтік депозитів, що фактично стало «катастрофою», бо 5 % бар'єр — це вже серйозна проблема для будь-якої країни та банківської системи [7]. Банківська криза була обумовлена і надзвичайною активністю розповсюдження кредитних продуктів, їх масового використання не тільки в національній, але і в іноземних валютах. Також через конкуренцію між кредитними установами, траплялись випадки, коли кредити видавали майже «нехтуючи» залоговим майном чи перевітками фінансових можливостей споживачів кредитів та іншими обов'язковими банківськими нормами. Найбільшої руйнівної сили зазнали кредити в іноземній валюті через спочатку ревальвацію гривні по відношенню до євро та долара, а згодом у 2008 році різкої девальвації національної валюти і справжнім шоком неспроможності виконання боргових зобов'язань. Після цього українське суспільство частково переосмислила переваги та недоліки фактично «необмеженості» в використанні кредитів.

Чи можна твердо говорити про наявність «імунітету» української економіки? Україна й досі (у 2011) році лишається залежною від глобальних перетворень та світових тенденцій, як і інші країни, але навіть і у більшій мірі: вона залежна від інформаційних чинників, «інформаційної атаки» яка вміє спричиняє паніку, також від впливу політичних факторів, як від зовнішніх, так і від внутрішніх. Наприклад, ймовірність технічного дефолту в США 2011 року привернула на себе увагу всього світу, в тому числі і Україну, економіка якої є «панічно залежною» від американської валюти. Розвиток України є глибоко залежним від «ін'єкцій» МВФ, МБРР та інших міжнародних організацій на протязі досить тривалого проміжку часу. Потреба в цьому співробітництві з часом все більше зростає. Це свідчить про сильну залежність та вказує на те, що на превеликий нажаль Україна не має імунітету від будь-яких негативних проявів у світі і повторює ті тенденції, які мають місце в світовій економіці.

У 2011 році багато експертів дещо розходяться в поглядах, деякі вважають, що криза 2008 року й досі перебуває в активній фазі, вказуючи на те, що жодна з країн, змучених рецесією та економічними негараздами, і досі не досягли показників докризового рівня. Деякі експерти стверджують, що кризові явища в глобальному масштабі достатньо загальмувались, але значних глобальних змін у світовій фінансово-кредитній системі не відбулось, тому існує вірогідність появи потужної «другої хвилі кризи».

Але ті чи інші погляди мають спільне бачення реальності існуючих проблем, вказуючи на те, що в економічному та соціальному житті і досі «спокою нема». На світових фінансових та фондових ринках спостерігається сильна волатильність, «то різкий підйом, оптимізм, то різке падіння. Причому ці падіння і підйоми визначаються навіть не економічними факторами, а просто заявами тих чи інших суб'єктів. Наприклад, коли заговорили, що з обслуговуванням Італією своїх проблем, державні борги порядку 2 трлн, — це зразу обвалило ринки, і рейтинги посипалися. І тут же Китай заявляє про те, що вони куплять цінні папери Італії, і на наступний день всі ринки — в зеленому. Ясно, що це говорить про серйозні проблеми на ринках» [7]. Свою роль відіграють і напруженість економічної ситуації в таких країнах як Греція, Португалія, Італія та Іспанія.

Самою «гострою» проблемою для Європейського союзу і Європи в цілому є ситуація в Греції, яка вважається «найближчою до дефолту». Боргова криза в цій країні стала не тільки наслідком світової фінансової кризи, але і, як відмічають експерти, неефективного фінансового регулювання країн Єврозони. «Дефолт у Греції, який вже вважається практично неминучим загрожує загальмуванням економічного росту по всій Європі. Вірогідність дефолту в короткостроковому періоді перевищує 80 %, що являє собою доволі високим показником» [11]. Але серйозність проблем у глобальному світі пояснюється і тим, що «дефолт однієї з «слабких» країн ЄС може спровокувати ефект «доміно» як на європейському ринку, так і в світовому масштабі».

Спостерігається тенденція, що весь світ неначе «лихоманить». Восени 2011 року, пройшла «хвиля» демонстрацій і протестів проти «жадібності фінансових інститутів», проти загальної бідності, до якої призвела криза, проти політики країн щодо скорочення соціальних витрат, проти «затягування ременів для населення» та проти проведення жорсткої фінансової політики. Хвиля масового невдоволення мала свій початок у США і отримала своє продовження в Японії, Австралії, Аргентині, Мексиці та інших країнах світу. Країни Європи не стали винятком і підхопили «естафету» з ще більшим розмахом ніж будь-коли. Все свідчить про те, що «це вже не локальна акція протесту, а показник міжнародної нестабільності», що свідчить про наявність серйозних проблем.

На підставі вищезазначеного, можна визнати, що одна з найважливіших проблем глобалізації сьогодення пов'язана з тим, що структура глобального фінансового ринку стала надзвичайно

складною, як з теоретичної, так із практичної та технологічної точки зору — що дає змогу значно посилювати загальну нестабільність усієї глобальної системи як у скрутні та кризові часи, так і безперешкодно створювати зайві ризики під час будь-яких економічних коливань і змін. Пов'язаність фінансових ринків призводить до того, що при найменшому економічному коливанні на одному з ринків, за принципом «доміно», миттєвою «хвилею» чіпляє і інші ринки, що як результат не може не сказатися негативно на світовій фінансово-економічній системі. Ці тенденції призводять до не контрольованості як глобальної економіки пов'язаних між собою країн у цілому, так і до ймовірної загрози економічної безпеки кожної окремої країни.

В ХХІ ст. перед світовою фінансовою системою стоїть цілий ряд життєво важливих питань і проблем. Міжнародний валютний фонд та група Світового банку були створені з ціллю підтримання стабільності світової валютно-фінансової системи, але на сучасному етапі розвиненості процесів глобалізації, їх задачі в світовій економіці значно ускладнились із збільшенням масштабності світових проблем. Міжнародна фінансова система зазнає драматичних змін та уражень, з'явилося зовсім нове економічне та фінансове середовище, яке породжує значно більші за складністю проблеми, ніж ті, з якими зітнулись засновники Бреттон-Вудської системи більш ніж 60 років тому. Людство не тільки не навчилось вирішувати проблеми такого гатунку, але на жаль і не має належного досвіду в вирішенні глобальних кризових явищ, які вражають економіки багатьох країн за принципом «доміно». Через нестабільність і кризові явища в основних сферах глобальної економіки поширюється рецесія. Саме кризові явища та нестабільність в основних сферах глобальної економіки відображають структурні суперечності сучасного економічного розвитку та кризи регулювання національних і міжнародних фінансових процесів.

Література

1. Бакаєв О. Л. Розвиток фінансових ринків в умовах глобалізації // Дис. канд. екон. наук. — К.: КНЕУ, 2005.
2. Білорус О. Г. Глобалізація і безпека розвитку. — К., 2001.
3. Долгов С. И. Глобализация экономики: новое слово или новое явление? // С. И. Долгов. — М.: Экономика, 1998. — 213 с
4. Лук'яненко Д. Г. Инвестиционный глобализм: современные проблемы экономических исследований // Д. Г. Лукьяненко // Рынок ценных бумаг Украины. — 2002. — № 5—6. — С. 17—21.

5. Лук'яненко Д. Г., Поручник А. М. Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації економічного розвитку. — К.: КНЕУ, 2006. — Том I. — С. 261.

6. http://economics.lb.ua/news/2011/10/05/117870_Stabilnost_ukrainsko_y_finansov.html

7. Олександр Сугоняко // Президент Асоціації українських банків //

8. http://economics.lb.ua/news/2011/10/05/117870_Stabilnost_ukrainsko_y_finans_ov.html

9. http://en.wikipedia.org/wiki/Northern_Rock

10. http://en.wikipedia.org/wiki/Subprime_lending

11. <http://www.apartment.ru/hypo/9s.asp>

12. <http://finance.liga.net/economics/2011/9/23/articles/24025.htm>

13. <http://podrobnosti.ua/podrobnosti/2011/10/17/798211.html>

14. <http://www.sibreklama.ru/New.aspx?newid=25305>

15. <http://finance.liga.net/stock/2011/7/25/articles/23089.htm>

16. <http://bibliotekar.ru/istoriya/242.htm>

17. http://ru.wikipedia.org/wiki/Азиатский_финансовый_кризис

18. [http://ru.wikipedia.org/wiki/Мировой_финансовый_кризис_\(2008—2011\)](http://ru.wikipedia.org/wiki/Мировой_финансовый_кризис_(2008—2011))

19. <http://www.globalissues.org/issue/1/trade-economy-related-issues>

20. <http://www.mirovoy-crisis.ru/mirovoy-finansovy-crisis.php>

Стаття надійшла до редакції 07.04.2011

УДК 339.137.2

В. М. Столярчук, аспірантка
кафедри міжнародної економіки КНЕУ

КРИТЕРІАЛЬНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ПРОДУКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ПРАЦІ

АНОТАЦІЯ. У статті узагальнено головні методологічні підходи щодо галузево-секторальної та товарної ідентифікації продуктів інтелектуальної праці, визначено їх переваги та недоліки. Обґрунтовано ключові характеристики інтелектуальних продуктів, які впливають з їх власних особливостей, специфіки економічного руху і форм реалізації.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: глобальні трансформації, постіндустріалізація національних економік, продукти інтелектуальної праці, Стандартна міжнародна торговельна класифікація, Стандартна промислова класифікація, Гармонізований тарифний графік США, сектор креативних індустрій.

АННОТАЦИЯ. В статье обобщены основные методологические подходы к секторально-отраслевой и товарной идентификации продуктов интеллектуального труда, определены их преимущества и недостатки. Обоснованы ключевые характеристики интеллектуальных